

Welsh rijpony's 1984-2009 en daarna

Bijna drie-en-een-half uur spraken Greet Barendregt, Johan van Drie, Henk Ebbers en Ronald Vrolijkten over de fokkerij van rijpony's op Welsh grondslag. Zij keken terug op de afgelopen 25 jaar en wierpen een blik op de toekomst. Stof tot praten voor minstens een week; het bleef bij een -lange- avond die voorbij vloog. Veel is er gezegd, veel ook moest vanwege de tijd onbesproken blijven. Willem van Klaarbergen leidde het gesprek en Gerti Nieuhoff schreef het verhaal op.

Vijfentwintig jaar geleden: wat was het beeld toen? Er waren hengsten als Oakley Bubbling On, Keston Picador, Catherston Red Gold. Daarna en daarnaast waren veel Arabische hengsten gebruikt om vanuit de Welsh tot een rijpony te komen met meer maat.

Conquistador (geboren 1972), op papier 75% Arabisch en 25% Welshbloed, heeft vooral in de vrouwelijke lijn veel invloed gehad. Veel hengstenmoeders en -grootmoeders stammen van hem af. Ook de volbloed Arabier Naivnyi heeft veel goeds gebracht.

Henk Ebbers: "Ons vader kocht zijn eerste Welsh als rijpony voor mijn oudere zus. Met die pony fokte hij bij een Arabische hengst. Naivnyi werd veel gebruikt. Die eerste kruisingen waren voor ons, kinderen, niet te gebruiken. Veel te fel. Maar als je er mee doorfokte met bijvoorbeeld Oakley Bubbling On dan kreeg je een fijne pony. Daarop nog een keer Folklorebloed en je had de mooiste sportpony's."

Een minpunt qua exterieur -naast de plussen- in de Arabische erfenis waren de vaak voorkomende 'hoge kontjes' en het gebruik van het achterbeen, met weinig buiging in de sprong.

Greet Barendrecht: "Downland Folklore (geboren 1977) opgehaald door Theo en Trudy Bosman bracht beweging." "En het type van de moderne sportpony" vult Ronald Vrolijkten aan. "Op een gegeven moment waren een stuk of tien zonen van hem actief in de fokkerij. Valentino gold als het prototype. In de fokkerij heeft Valentino de verwachtingen helaas niet waar gemaakt." Andere Folklore-zonen deden dat wel, zoals Vita Nova's Golden Boris en zijn zoon Orchard d'Avranches, en Vita Nova's Hanassi met Kooihuster Teake, die in sport en fokkerij internationaal carrière gemaakt heeft. Johan van Drie, de jongste van het gezelschap, die pas heeft twee fokmerries uit goede lijnen kunnen kopen om zijn eigen fokkerij op te zetten: "Ik heb Gulden Boris en Hanassi in mijn bloedlijnen zitten, daar wil ik graag mee terugfokken."

Stempel

Downland Folklore is de stempelhengst van de afgelopen 25 jaar. Zijn vader Downland Mohawk was een sectie B-hengst; zijn moeder Downland Starletta stamde van de B-hengst Downland Dauphin en de merrie Ashby Star xx. Dat volbloed-aandeel in zijn afstamming inspireerde verschillende fokkers tot experimenten met Engels volbloed. Voordien was sporadisch wel eens een volbloedhengst gebruikt. Zo heeft de invloedrijke merrie

Oostervelden's Natasja¹ als moeder Bockerink Exilia, vader Exilio xx. Exilio is ook de vader van Wechelerkamps Flexilio, geboren in 1970(!) uit een sectie A merrie. In het noorden is Courville xx gebruikt. De eerste "moderne" goedgekeurde hengst van een Engels volbloed-ouder was Coelenhage's Nico (geb. 1983). Ronald: "Mijn vader wou wel eens wat proberen

¹ Natasja is de moeder van Thrianta's Norbert en Norman, en grootmoeder van Verona's Bo-Gi (m Thr. Nathalie). Bockerink's Exilia is ook mm van Bockerink's Moonshine

en Pantheon xx stond hier mooi dichtbij op Vosbergen. Nico kwam uit een sectie B-moeder. Dat is bij ons steeds de beste combinatie geweest met volbloed. Een volbloed met sectie K/NWR kruisen hebben we wel geprobeerd, maar het werkt niet. Let's Be the Best is van een B-hengst uit een volbloedmoeder."

De man die wel succes had met volbloed x sectie K is Wim van der Zalm. Hij gebruikte Cocky Dundas xx om van zijn mooie K-merries ook goede sportpony's te fokken. Orchard Limb-Lopper was de eerste goedgekeurde hengst. Hij werd geboren in 1986. Twee jaar later schonk zijn volle zus Orchard Bonne Louise het leven aan Orchard d'Avranches. Nationaal kampioene Perestrojka met Boginov & co kwam wat later. Ook Vita Nova's Celesto, de vader van Bo-Gi, is een combinatie van volbloedhengst (Bright Moon xx) x K-merrie. Daarbij zij aangetekend dat Vita Nova's Holiday de roemruchte Clarach Wild Rose tot moeder had.

Jawel: sectie B!

Ronald Vrolijk: "Het zijn vaak de mensen die hun eigen visie volgen, de eigenzinnige mensen, die de zaak vooruithelpen, zoals Mrs Cuff in Engeland, Van der Zalm en mijn vader hier in Nederland. Vader heeft mij in staat gesteld te experimenteren in de fokkerij."

Het "Groene Boekje" uit 1976 ligt tijdens het gesprek in veelvoud op de ronde tafel. Als je daar in bladert, kom je maar heel weinig sectie K-hengsten tegen van 1.40 m of groter, wel verschillende van onder de 1.35 m. Logisch dat vergroting van de stokmaat belangrijk werd gevonden.

Gebruik van Engels volbloed² werd vanaf eind jaren '80 door het stamboek gestimuleerd: de maat moest omhoog, de pony's moesten meer rijpony worden. Vita Nova's Celesto, geboren 1988, van Bright Moon xx, en Coelenhage's Let's Be the Best, geboren 1990, uit een volbloedmoeder van Saros xx, waren de eerste hengsten die in het kader van dit beleid werden goedgekeurd. Let's Be the Best werd met maar liefst 85 punten verrichtingskampioen van zijn jaargang. In de volgende jaargang had Julio Mariner xx twee zonen: Marieton's Jasper en Speycksbosch Nelson, beide in de moederlijn teruggaand op Clarach Wild Rose. De stokmaat steeg tot ruim boven de 1.50.

"In die tijd hoefde je met een wat kleinere pony niet op de keuring te komen" vertelt Greet Barendregt. "Ik heb er twee gehad van Cupkeshof Winobert, allebei super lopen net als de vader, maar ze werden weggestuurd omdat ze te klein werden gevonden."

Hoe nu verder?

Intussen is de directe inbreng van Engels volbloed afgenomen. Het idee destijds was al: een keer naar een volbloed en dan weer terugfokken met een doorgefokte Welsh. Qua stokmaat wordt gestreefd naar 1.46-1.48, de bovengrens van de D-maat uit de sport."Internationaal kun je met de grotere pony's niets. Destijds werd verwacht dat de E-maat internationaal erkend zou worden, maar dat is niet gebeurd. Soms wordt er "creatief" gemeten om binnen de maat te blijven; de richtlijnen van de sportorganisatie zijn echter aangescherpt. Op onze keuringen lijkt de streefmaat redelijk te zijn bereikt. Lijkt, want de heel groten en de heel kleine worden thuisgelaten. Aldus het gezelschap. Ronald: "Merries van 1.40 zijn er nog zat."

Maar hoe nu verder? Het gezelschap rond de tafel vindt unaniem dat er verbreding van bloedlijnen moet komen. Officieel is de inteelt coëfficiënt niet bekend.

De laatste die een hengst die uit Engeland gehaald heeft was Wim van Bommel: Highmead Duty Free leeft vooral voort in zijn zoon De Goede Ree's Now or Never. In de sectie K is het

² Volbloedhengsten hoefden niet apart voor het NWPCS te worden gekeurd; goedkeuring bij het eigen stamboek voor de volbloed was voldoende.

enkele jaren mogelijk geweest hengsten van andere EEG-erkende stamboeken te gebruiken mits ze qua afstamming voldeden aan de eisen voor de sectie K; in de NWR is deze weg afgesloten. Er is een omweg via toestemming van het bestuur. Ronald maakt hier wel eens gebruik van; hij heeft o.a. een veulen van Albaran.

De aanwezigen ervaren de NWR als een in feite gesloten stamboek. "En dat is zonder nieuw bloed" verwoordt Ronald het vrij algemene gevoel, "een doodlopende weg."

Je hebt gekken nodig ...

Henk Ebbers is overtuigd dat de Part Bred er komt: "Je hebt gekken nodig om te experimenteren en voorzichtigen om te behouden." "De grote kansen voor verbreding liggen", stelt Willem van Klaarbergen, "bij de Part Bred. Daar is ruimte voor experimenten, daar is de grootste genenvijver." Greet sluit zich daar bij aan. Ze vond in de zomer 2009 de Part Bred veulens gemiddeld beter dan de NWR, met name in beweging.

Blijft de vraag waar je nieuwe genen kunt halen. De Deutsche Reitpony doet het erg goed in de sport, maar vaak -niet altijd- zitten op de achtergrond al gauw grote paarden. De Trakehner valt volgens Duitse bronnen ook af. Daar is men trouwens heel voorzichtig bezig het Oostpruisische erfgoed om te vormen tot een internationaal sportpaard. En verder? Het lijkt dat je niet moet zoeken aan een bepaald ras, maar naar individuele dieren.

Ronald: "Als je nou eens het geld voor het verrichtingsonderzoek (*zie onder*) een paar jaar in een pot stopt om met een club of als stamboek een wenselijke hengst uit het buitenland te halen, waarvoor je ca twintig passende merries bij elkaar brengt?" En de mogelijkheid om als individuele fokker een of meer merries naar een hengst in het buitenland te sturen? Zoiets als bij het KWPN het A-register.

Bij een buitenlandse hengst zou Johan in elk geval eerst nakomelingen willen zien om te weten wat de hengst brengt. "Wij kijken thuis veel naar de moederlijn van een hengst, en naar de prestaties. We willen weten wat er voor zit en wat dat heeft gepresteerd." Hij geeft de voorkeur aan NWR: dan weet je beter wat je kunt verwachten en loop je ook minder risico om je merriekijn te bederven. Ronald: "Op jullie sterke lijn zou je iets kunnen wagen." Johan: "Maar dan moet het wel een aansprekende hengst zijn." Henk Ebbers kijkt de laatste jaren steeds meer naar de sport, en de vraag "Hoe raak ik ze kwijt?". Greet denkt in dezelfde richting bij de hengstenkeuze. Zij wil een goede rijpony met goede beweging. Want - daarover is iedereen het eens- de sport is de grote afzetmarkt voor de NWR en Part Bred. En wanneer een pony het goed doet in de sport, speelt de afstamming nauwelijks nog een rol. Wat dat betreft is de aarzeling om een Part Bred te gebruiken, die Willem bij NWR-fokkers meent te bespeuren, niet op zijn plaats. "Als een pony goed springt of super loopt, mag hij desnoods paars zijn. Daar let dan niemand meer op. Maar dan is hij wel zes." vat Ronald samen.

Veel fokkers echter (moeten) hun fokproducten verkopen als veulen. Dan wordt het mooie model belangrijk gevonden. "Boginov viel in het verrichtingsonderzoek wat tegen. Toch kreeg hij al in zijn eerste jaar veel merrie. Puur vanwege het mooie model." Aldus Greet. "Ook zijn we stiekem een beetje kleurfokkers. Wat verkoopt het beste? Een vos met lichte manen en staart!" En Ronald: "Zo'n voshengst krijgt meer merries dan een bruine, al is die bruine een betere hengst en een betere sportpony."

Je hebt korte termijndenkers en lange termijndenkers.

Zijn we echt zo goed? Dressuurspecialisten?

“A propos sport: zijn we met onze keuze voor een mooi model ongemerkt (en misschien ongewild) aan het specialiseren richting dressuur?” Op die vraag schiet iedereen overeind: dat is niet zo en dat moet ook niet! Greet: “In de top zijn dressuurmensen vaak bang dat hun pony iets zal beschadigen bij het springen, maar in de clubs worden de pony’s overal voor gebruikt: dressuur, springen, samengesteld.” Ronald: “Let’s Be the Best was Z-dressuur, maar ook Z-springen. Alle Bodo’s kunnen springen. En van de laatste jaargang hengsten sprong Samme voor een 10, vooral toen het moeilijk werd. Er zitten meer goede springpony’s tussen de jonge hengsten.” Greet: “En het gekke is: die liepen vaak ook nog beter dan de dressuurhengsten!”³

In de clubs rijden meest meisjes; die zijn vaak wat behoudender, minder voor het springen. Vandaar de dressurreputatie.

Toch: waar blijft de nieuwe Teake? Zijn we echt zo goed als we graag willen geloven? De algemene indruk is dat we met beweging pas op de plaats gemaakt hebben. Vijftientig jaar geleden hadden we met Downland Folklore in een klap het goede model te pakken. We zitten nu in een fase van bloedverversing, van ontwikkeling van de kruisingsfokkerij met volbloeden naar consolidering.

Als we vergelijken met de Deutsche Reitpony, dan doet die het beter in de sport. Onze pony’s vallen op door het mooiere model en het goede karakter. Cees van Arkel zei al: “Ras verloren, al verloren.” Wanneer je in Duitsland rondkijkt, dan schrik je wat dat betreft. De meeste nakomelingen van een topper als FS Don’t Worry zijn aan de hand bepaald niet moeders mooiste. Tot je ze onder het zadel ziet. Dan zijn het heel andere pony’s, en altijd heel herkenbaar.

Hoe moeilijk het is om echte toppers te fokken wordt duidelijk wanneer je kijkt naar Paul Schockemoehle: van de 800 veulens houdt hij jaarlijks niet meer dan 200 aan; er blijven uiteindelijk ca 5 aparte over. Of Leon Melchior: ondanks al zijn investeringen in topmateriaal en grote aantallen heeft hij na Ratina Z nog nooit weer zo’n kampioen weten te fokken.

Selectie en keuringen

Heel graag zou het gezelschap voor de rijpony’s op de hengstenkeuring een onderdeel vrij bewegen en vrijspringen willen zien. Henk: “Jonge pony’s krijgen zo meer kans dan bij anderhalve minuut aan een touwtje.” Trouwens: ook op de CMK zou men graag meer kans geven aan de jonge merries met name door ze ook een tweede rondje door de baan te laten draven. Hoeft maar weinig tijd te kosten.

Terug naar de CHK: het is onbegrijpelijk dat bij de rijpony’s de galop helemaal niet wordt meegenomen. Zo’n beoordeling zou in een andere hal kunnen plaatsvinden, bijvoorbeeld tijdens de keuring van de sectie A of B. Willem: “We hebben destijds voorgesteld om dat een jaar te proberen, zuiver experimenteel, tegen betaling van 25 gulden (was toen nog) per hengst voor de huur van het materiaal. Zou ook goed zijn voor de afzet. Het is niet doorgegaan wegens gebrek aan belangstelling.” Ronald: “Ik vond het idee goed, maar dan moest iedereen meedoen. Nu was het vrijwillig en gold niet als selectie-criterium.” Hij vervolgt: “Ook zonder vrijspringen is er nergens zoveel volk en zoveel handel als bij ons, mede door het compacte programma. Zorg dat alles in twee dagen afgewerkt kan worden.” Het streven is naar een stokmaat van 1.46 - 1.48 m. Moet je dan grotere dieren uitsluiten? Greet is het daar niet mee eens: het is en blijft een Welsh, en tot 1.569 past hij in de

³ Die indruk bestond ook algemeen op de hengstenkeuring van het Hannoveraanse rijpaardenstamboek 2009

rasbeschrijving, wat er ook in het fokplan staat. Bij de merries vallen de kleinere (onder 1.40 m) niet af. Je mist te veel kansen wanneer je voor hengsten de bovenmaat op 1.48 stelt. "Jonge hengsten maken zich op de keuring altijd extra groot. Net mensen: kijk maar eens in de disco. Daar proberen jongens ook groter te lijken. Typisch imponeergedrag." Aldus Ronald. Hij zou wel willen dat de hengsten nog eens overgemeten werden tijdens het verrichtingsonderzoek, 's middags na het werk, wanneer ze rustig zijn. In Duitsland meet alles Endmass: 1.48. Kwestie van manier van meten soms. Als er een aan de grote kant is maken de fokkers zelf wel een selectie.

Sportaanleg

Het verrichtingsonderzoek komt voor laat-rijpe hengsten te vroeg, en voor vrijwel alle hengsten te kort na de keuring. Ze zijn nog moe van alle drukte en opwindning van twee dagen hengstenkeuring. Een test in het najaar, of eventueel naar Duits voorbeeld voor het vijfde levensjaar, zou beter zijn, vinden de hengstenhouders in het gezelschap, en ook beter stroken met de ideeën van de komende welzijnsnota van het ministerie. Henk: "Het eerst seizoen dekt een hengst dan zonder verrichting. De fokkers zijn wijs genoeg." "Als een hengst de verrichting niet haalt," merkt Greet op, "past het veulen in elk geval in de Part Bred." Daarmee wordt een gevoelige snaar geraakt: de gelijkwaardigheid van de secties NWR en Part Bred."Hoe zo gelijkwaardig, als gezegd wordt dat een hengst door een voldoende verrichtingsonderzoek kan *promoveren* naar de NWR.?" vraagt Willem zich hardop af.

Ronald wil wel direct in het voorjaar een karakteronderzoek. De hengsten zouden direct na de keuring op het centrum moeten blijven en bijvoorbeeld aan de lange werken. "Als je ze een week zo op stal hebt, weet je al heel aardig wat voor vlees je in de kuip hebt." Voor de rest is hij niet zo zeker van de waarde van het verrichtingsonderzoek, ook al omdat daarna geen enkel vervolg is, bijvoorbeeld verplicht een periode meelopen in de reguliere sport. En of de fokker waarde hecht aan aanleg voor de sport? Greet: "Een sportfokker wel." Die zal te zijner tijd ook willen weten wat de nakomelingen in de sport doen.

Heeft alle selectie ons erg vooruitgeholpen? Afgezien van de fase van ontwikkeling waarin de fokkerij nu verkeert (zie boven): de onderbrenging en kracht vanuit de achterhand blijft een probleem. Ook de voorhand verdient intussen aandacht: vaak is de draf te vlak. De zadelrubriek voor 4-jarige hengsten wist in 2008 noch in 2009 te overtuigen.

Ebbers: "Het fundament verdient meer aandacht. Dat valt niet mee." Greet Barendregt: "In Kootwijk hadden we afgelopen zomer een heel mooie groep driejarige merries. Tot je naar de onderdanen keek. Daar mankeerde nog wel een en ander." Johan van Drie mist een duidelijke, eensgezinde lijn bij het jureren, bijvoorbeeld ponytype tegenover sporttype: "Er is nogal wat diversiteit." Ronald pleit daarom voor een Zuechtleiter, iemand die alles ziet en kent, en die een duidelijke lijn uitzet.

Hoe dan ook: selectie blijft nodig. De NWR is de laatste jaren misschien niet hard vooruitgegaan, maar zonder selectie is eerder sprake van achteruitgang.

Ter ziele gegaan

Ooit was er de K-club. Die is ter ziele gegaan doordat informatie vanuit die club te vaak in de doofpot is beland bij het HB. Missen we die? Henk Ebbers denkt dat de K-club meer gemist wordt dan de afdeling: "Mensen denken per sectie." Ronald mist hem als spreekbuis richting bestuur en voor open overleg. Anderen hebben behoefte aan een studieclub met lezingen en excursies, aan activiteiten met de pony's zoals toiletteer- en beoordelingsdagen.

Die bevorderen de onderlinge verbondenheid, die men graag in stand wil houden. Ook goed om de nieuwe leden die zich melden vast te houden. Nu worden die op keuringen soms te weinig opgevangen bij een teleurstellende uitslag en haken af.

Johan van Drie: "Door contact met oudere fokkers kun je in een praatclub veel leren. Voor Jong Welsh zijn er best veel activiteiten, maar ik zou graag meer per sectie willen."

Ook valt wel iets te verbeteren aan de externe P.R. Hoe zetten we de NWR (en Part Bred) als sterk merk in de markt? Een sportnummer vol uitslagen van het Welsh Magazine is prachtig, maar nog mooier zouden al die sportresultaten zijn in de Strengen, Hoefslag en Paardenkrant! Waarom staat er met name in de Paardenkrant veel meer over andere stamboeken? Ook internet kan een geweldig P.R.-instrument zijn. Mogen daar bij de keuringsdata ook de adressen van de terreinen op, en mogen die ook in de boekjes? Tussen haakjes: wat vindt men van de vernieuwde website? Niet ongezegd mag blijven dat andere stamboeken hevig jaloers zijn op ons Magazine!

Relatie-bemiddeling

Onze secties staan en vallen met de sport. Toch staan veel fokkers op de keuringen met de rug naar de ring wanneer een zadelrubriek verreden wordt. Op de sportdag komt een heel ander publiek dan op de keuringen. Een oplossing voor dat probleem ziet het gezelschap rond de tafel helaas niet 1-2-3. Als je van de sport geen kennis hebt, hoe kun je dan gericht voor de sport -je belangrijkste afzetgebied- fokken?

De sport-aanleg van de hengsten wordt bekeken in het verrichtingsonderzoek, die van de merries helaas te weinig. Sinds het predikaat *voorlopig keur* voor onbepaalde tijd wordt toegekend nemen maar heel weinig merries aan de IBOP deel. Ook is niet helder of, en welke, sportkwaliteiten de hengsten doorgeven aan hun kinderen. Toch denken we dat we pony's hebben die geschikt zijn voor sport op hoog niveau. Denk aan het Welsh-succes bij de "Dressuurbeloften".

Veel fokkers lopen tegen het probleem aan om goede ruiters op hun pony's te krijgen. Aan de andere kant zijn ook ruiters zoekende. Wellicht zou het oprichten van een sportcommissie uitkomst bieden. Die kan bijvoorbeeld als intermediair optreden tussen fokkers en ruiters, en in het vervolg een begeleidende en sturende rol kunnen vervullen. Na een voorselectie op regionaal niveau zou je een dag in Ermelo kunnen houden om het twee- en vierbenig talent bij elkaar te brengen, bijvoorbeeld in de herfstvacantie. Geef de geselecteerde combinaties zadeldekjes en andere attributen met Welsh-logo. Dat zou een mooie promotie voor de pony's zijn. Dit idee werd met enthousiasme ontvangen.

Meer dan drie uur praten. Niet helemaal zonder kritiek, maar in een geweldig positieve sfeer. Tal van ideeën zijn de revue gepasseerd, sommige problemen enkel maar aangestipt, wensen en kansen gesignaleerd. Als er een ding duidelijk is geworden, dan is dat wel dat de Welsh-rijpony (of hij NWR of PB heet) een rijke toekomst voor zich heeft. Pak de kansen!